

श्री
राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम पुलचोक ललितपुर
इजलास

माननीय अध्यक्ष श्री टेकप्रसाद ढुङ्गाना
राजस्व सदस्य श्री गोविन्दप्रसाद अधिकारी
लेखा सदस्य श्री पुष्पप्रसाद गुरागाईं
फैसला

२०७९/०८० सालको निर्णय नं. १५३
पुनरावेदन नं. ०७८-RB-००४३
पुनरावेदन दर्ता मिति:-२०७८।०५।०४
मुद्दा:- आयकर (आ.व. २०७३/०७४)।

का.जि.का.म.न.पा. वडा नं.२ लाजिम्पाट केन्द्रीय कार्यालय रहेको माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेडको तर्फबाट अख्तियार प्राप्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सन्तोष कोईराला.....१ } पुनरावेदक

विरुद्ध

ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुर.....१ } प्रत्यर्थी
आन्तरिक राजस्व विभाग, लाजिम्पाट काठमाडौं.....१

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय र अधिकारी

शुरु निर्णय गर्ने कार्यालय:- ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुर
शुरु निर्णय गर्ने अधिकारी:- प्रमुख कर प्रशासक श्री बाबुराम गौतम
शुरु कार्यालयको निर्णय मिति:-२०७७।११।२५

प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय गर्ने कार्यालय र पदाधिकारी

निर्णय गर्ने कार्यालय:- आन्तरिक राजस्व विभाग
निर्णय गर्ने पदाधिकारी:- महानिर्देशक श्री झङ्कप्रसाद आर्चाय
निर्णय मिति:- २०७८।०३।१५

उपस्थित कानून व्यवसायीहरु

पुनरावेदकका तर्फबाट:- विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री बालकृष्ण ढकाल

प्रत्यर्थी कार्यालयहरुका तर्फबाट:- विद्वान उप-न्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारी

अवलम्बित नजीर: x

आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७८।०३।१५ मा भएको निर्णय उपर राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ६ (१) र आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ बमोजिम पर्न आएको पुनरावेदन यसै न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्रको हुँदा प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं न्यायाधिकरणको ठहर यस प्रकार रहेको छ।

तथ्य खण्ड

१. ठूला करदाता कार्यालयको कार्यक्षेत्र अन्तर्गतका बैंकिङ कारोबार गर्ने करदाता माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेडले आ.व. २०७३/०७४ को आय विवरण आयकर ऐन, २०५८ को दफा ९९ बमोजिम कर निर्धारण गरी सोही ऐनको दफा ९६ अनुसार करयोग्य आय रु.१,७५,८४,८४,१६९।०० देखाई मिति २०७४।०९।०९ मा आय विवरण पेश गरेको।
२. प्रस्तुत करदाताको आ.व. २०७३/०७४ को आयविवरण साथ पेश भएका कागजातको अध्ययन, छानविन तथा हिसाब किताब छानविन गरी पेश हुन आएको करपरीक्षण प्रतिवेदन समेतका आधारमा प्रस्तुत करदाताले यस आ.व. २०७३/०७४ को आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम आयमा समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नगरेको तथा कट्टी गर्न नपाइने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोही ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित करयोग्य रु.१,८२,९०,७९,६५४।०० (अक्षररूपी एक अर्ब बयासी करोड नब्बे लाख उनासी हजार छ सय चौवन्न रूपैयाँ मात्र) आय कायम गर्नु पर्ने भएको हुँदा सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस सबुद प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको मितिले दिन १५ (पन्ध्र) भित्र पेश गर्न आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०१ (६) बमोजिम मिति २०७७।१०।२० मा करदाताको नाममा जारी गरिएको सूचना।
३. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट मिति २०७७।१०।२० मा जारी गरिएको सूचना करदाताले मिति २०७७।१०।२० मा बुझिलिई सोको जवाफ मिति २०७७।११।०४ मा पेश गरेको।
४. ठूला करदाता कार्यालयबाट मिति २०७७।१०।२० मा जारी भएको संशोधित कर निर्धारणको सूचनामा कुनै पनि परिवर्तन गर्नु पर्ने नभएकोले करदाताको आ.व. २०७३/०७४को लागि देहाय अनुसार आय रु.१,८२,९०,७९,६५४।०० (अक्षररूपी एक अर्ब बयासी करोड नब्बे लाख उनासी हजार छ सय चौवन्न मात्र) कायम गरी आयकर ऐन २०५८ को दफा १०१ बमोजिम कर अधिकृतले संशोधित कर निर्धारण गरी ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन, ललितपुरबाट मिति २०७७।११।२५ मा भएको निर्णय।
५. माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेडले आ.व. २०७३/०७४ को मिति २०७४।०९।०९ मा पेश गरेको आय विवरणसाथ संलग्न वासलात तथा नाफा वा नोक्सान हिसाब परीक्षणको

- सिलसिलामा उपलब्ध भएसम्मका कागजात, फाँटवारी तथा प्रमाणहरू, तहाँको जिकीर आदि समेतलाई अध्ययन छानविन तथा परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नु पर्ने आय समावेश नभएको/कट्टी गर्न नपाईने खर्च दावी भएको देखिएकोले सोहि ऐनको दफा १०१ बमोजिम संशोधित कर निर्धारण गर्न देहाय अनुसार उक्त आय वर्षको लागि चुरोट, बीडी, श्रृंगारको सामान, चपाउने सुर्ति, खैनी, मदीरा, वियर, बैंक, वित्तीय संस्था, सामान्य विमा, र पेट्रोलियम पदार्थको कार्य गर्ने निकाय तर्फ रु.१,८२,९०,७९,६५४ (अक्षरूपी एक अरब बयासी करोड नब्बे लाख उन्नासी हजार छ सय चौवन्न रुपैयां) करयोग्य आय कायम गरिएको हुँदा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिम मिति २०७७।१२।०२ मा ठूला करदाता कार्यालयबाट करदाताको नाममा सूचना जारी गरीएको।
६. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट करदाताको नाममा मिति २०७७।१२।०२ मा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिम जारी भएको संशोधित कर निर्धारणको सूचना करदाताले मिति २०७७।१२।०३ मा बुझिलिएको।
७. ठूला करदाता कार्यालय, हरिहरभवन ललितपुरबाट आयकर तर्फ आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को लागि मिति २०७७।१२।०२ मा जारी भएको संशोधित कर निर्धारण आदेश उपर चित्त नबुझाई करदाता माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेड (स्थायी लेखा नम्बर ३००२२५९६१) ले प्रशासकीय पुनरावलोकन गरि पाउँ भनी मिति २०७७।१२।२६ मा आन्तरिक राजस्व विभाग लाजिम्पाट, काठमाडौंमा पेश गरेको निवेदन पत्र।
८. प्रस्तुत कम्पनीले पुजी वृद्धिका लागि गरेको शेयर निष्कासनसँग सम्बन्धित खर्चलाई आयकर तर्फ खर्च कट्टी लिएको विषय आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(१)(ग) बमोजिम व्यवसायको आय आर्जन हुने कार्यमा भएको खर्च नदेखिएकोले आयकर ऐन, २०५८दफा२१(३) बमोजिम खर्च कट्टी गर्न नपाईने हुँदा ठूला करदाता कार्यालयबाट यस बैंकले पूँजी वृद्धिका लागि गरेको शेयर निष्कासनसँग सम्बन्धित खर्चलाई व्यवसायसँग सम्बन्धित प्रत्यक्ष खर्च नभएकोले आयकर तर्फ खर्च कट्टी लिएको विषय आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३(१)(ग) बमोजिम व्यवसायको आय आर्जन हुने कार्यमा भएको खर्च नदेखिँदा ऐ. ऐनको दफा २१(३) बमोजिम खर्च कट्टी गर्न नपाईने गरी भएको निर्णयमा निवेदकको निवेदन जिकीर नपुग्ने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७८।०३।१५ मा भएको निर्णय।
९. यसमा आयकर ऐन, २०५८ को दफा ५९ १(क) मा नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको मापदण्डको अधिनमा रहि बैंकिङ व्यवसाय सञ्चालन गर्दा जोखिम कोषमा राखेको असुल हुन बाँकी रहेको ऋण रकम तथा गैर बैंकिङ सम्पति वापत व्यवस्था गरेको रकमको पाँच प्रतिशत रकमलाई खर्चमा कट्टी गर्न पाउने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था अनुसार रु.१,७९,३२,५०१।- लाई खर्चमा कट्टी गर्न पाउने, आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४(१)(२) को कानूनी व्यवस्था अनुसार बैंकको कर्मचारीहरूको उपदानको व्यवस्था गरी नागरिक लगानी कोषमा जम्मा गरेको रकम रु.१,९२,२६,०६०।- खर्च कट्टी दावी गर्न पाउने र नागरिक लगानी कोषले आर्जित मुनाफा वापत बैंकलाई भुक्तानी गरेको रकम

रु.६६,८७,०२४।- बैंकको मुनाफामा समावेश गर्न नपर्ने, आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम बैंकको आय आर्जनमा प्रयोग भएका कर्मचारीहरूलाई उपलब्ध गराईएको बैंकको नाममा दर्ता कायम रहेका सवारी साधनहरूको हास खर्च कट्टि गर्ने पाउने रकम रु.१,०६,४६,६७१।- सवारी बीमा खर्च रु.११,४५,९१८।- सवारी साधनको कर वापत गरिएको दावी खर्च रु.८,५४,८७०।- र निष्कासन खर्च वापत गरिएको खर्च रु.१,४१,०२,४४१।- खर्च दावी गरेको कार्य आयकर ऐन, २०५८ मा भएको कानूनी व्यवस्था अनुरूप नै भएको हुनाले विपक्षी कार्यालयको मिति २०७७।११।२५ को निर्णय र उक्त निर्णयलाई सदर गर्ने आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०७८।०३।१५ को निर्णय र उक्त निर्णयहरूको आधारमा जारी गरिएको सूचना बदरभागी भएको हुनाले उक्त निर्णय तथा सूचना बदर गरी पाउं भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०७८।०५।०४ मा यस न्यायाधिकरणमा पेश गरेको पुनरावेदन पत्र।

१०. यसमा मुलुकी फौजदारी कार्यविधि संहिता, २०७४ को दफा १४० को उपदफा (३) बमोजिम छलफल प्रयोजनार्थ विशेष सरकारी वकिलको कार्यालय काठमाडौंलाई पेशीको सूचना दिइ नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने मिति २०७९।०५।१७ मा यस न्यायाधिकरणबाट भएको आदेश।

ठहर खण्ड

११. नियम बमोजिम पेसी सूचिमा चढी पेस हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक करदाता माछापुच्छ्रे बैङ्क लिमिटेडका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विद्वान वरिष्ठ अधिवक्ता श्री वालकृष्ण ढकालले ठूला करदाताबाट भएको आ.व. २०७३/०७४ को आयकर तर्फको संशोधित कर निर्धारण आदेश मिलेको नहुँदा बदर गरी पाउँ भनी तथा प्रत्यर्थी कार्यालयका तर्फबाट उपस्थित हुनुभएका विशेष सरकारी वकिल कार्यालय, काठमाडौंका विद्वान उप-न्यायाधिवक्ता श्री दिपक भण्डारीले शुरू कार्यालयबाट भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गरी आन्तरिक राजस्व विभागले गरेको निर्णय समेत कानून सम्मत नै रहेको देखिँदा सदर गरी पाउँ भनी गर्नुभएको बहस समेत सुनियो।
१२. पुनरावेदक करदाताका तर्फबाट लिइएका पुनरावेदन जिकीरहरू, दुवैतर्फबाट प्रस्तुत बहस बुदाँहरू र मिसिल संलग्न कागज प्रमाणको अध्ययन गरी हेर्दा, ठूला करदाता कार्यालयबाट पुनरावेदक करदाताको हकमा भएको संशोधित कर निर्धारणको आदेश र सो आदेशलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय मिलेको छ, छैन? पुनरावेदक करदाताको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्ने हो वा होइन? भन्ने प्रश्नमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१३. ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरका प्रमुख कर प्रशासक श्री बाबुराम गौतमबाट भएको मिति २०७७।११।२५ को निर्णय र प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि मिति २०७७।१२।२६ मा दिएको निवेदन उपर आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशक श्री झक्क प्रसाद आचार्यबाट मिति २०७८।०३।१५ मा भएको निर्णय उपर चित्त नबुझि आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा

६ बमोजिम न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पर्ने ऐ. ऐनको दफा ९ को उपदफा (१) बमोजिम निर्धारित (विवादित) कर रु.३,१७,६७,९६८।२५ को क्रमशः २५ प्रतिशत समेत ५० प्रतिशतले हुने रु.१,५८,८३,९८४।१३ यकिन गरी सेस्तेदारबाट स्वीकृत भई मिति २०७७।०८।३० मा पुनरावेदन दर्ता गरेको देखियो ।

१४. आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम शुरु कार्यालयबाट निर्धारित (विवादित) कर रकमको पचास प्रतिशतले हुने रकम र जरिवानाको रकम त्यस्तो निर्धारण गर्ने वा जरिवाना गर्ने अधिकृतले तोकिएको कार्यालयमा धरौटी नराखी पुनरावेदन लाग्ने छैन भन्ने व्यहोरा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) को (क) मा स्पष्टसंग उल्लेख छ। ऐनको सो व्यवस्था बमोजिम पुनरावेदन पत्र दर्ता गर्न राख्नु पर्ने धरौटी आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६२, हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६३ बमोजिमको धरौटी खातामा दाखिला गरी पुनरावेदन दर्ता गर्दाका बखत राखिएको धरौटीको गोश्वारा र व्यक्तिगत धरौटी खातामा अभिलेखाङ्कन गरी अद्यावधिक गरी राख्नु पर्ने हुन्छ। आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०६४ को नियम ६३ हाल आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६२ को देहाय खण्ड (क) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व अग्रिम रूपमा बुझाउनु र खण्ड (ख) मा नेपाल सरकारलाई बुझाउनु पर्ने राजस्व कति बुझाउनु पर्ने भन्ने निर्णय नहुँदै त्यस्तो राजस्व रकम अग्रिम रूपमा बुझाउनु परेमा धरौटीको रूपमा राख्नु पर्ने उल्लेख छ।

१५. उल्लिखित कानूनी व्यवस्था बमोजिम भए नभएको मिसिल सम्लग्न प्रचलित कानून अनुसार पुनरावेदन पत्र साथ पेश गर्नु पर्ने प्रमाण कागजातको अध्ययन गर्दा पुनरावेदक माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेड (स्थायी लेखा नं.३००२२५९६१) को आयकर (२०७३/०७४) तर्फको मुद्दामा आयकर ऐन, २०५८ दफा ११५ र दफा ११६ तथा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) खण्ड (क) मा भएको व्यवस्था अनुसार पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा र पुनरावेदन पत्र दर्तागर्दा दाखिल गर्नु पर्ने राजस्व र धरौटी सम्बन्धमा प्रचलित ऐन तथा नियमहरूमा भएको व्यवस्था अनुसार र सर्वोच्च अदालतमा सो सम्बन्धमा परेका (२०६३-WS-००१३ देखि २०६३-WS-००१७ समेतका रिट तथा ०७२-RB-०४७० आयकर मुद्दामा) रिट तथा मुद्दामा भएको व्याख्या, विश्लेषण र प्रतिपादित सिद्धान्त अनुसार दाखिला गर्ने पर्ने च.नं. २४३ मिति २०७७।१२।०२ को पत्रानुसार निर्धारित (विवादित) कर रु.३,१७,६७,९६८।२५ को क्रमशः २५ प्रतिशत समेत ५० प्रतिशतले हुने रु.१,५८,८३,९८४।१३ दाखिला गर्नु पर्नेमा प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा अग्रिम दाखिला रकम कुल निर्धारित कर भन्दा बढी दाखिला भएकोले सो रकम मध्येबाट रु.७९,४१,९९२।०६ गणना गरी पुनरावलोकनको निवेदन दर्ता भएको र सो मिति २०७७।१२।२६ पश्चात पचिस प्रतिशतले हुने रु.७९,४१,९९२।०६ धरौटी दाखिला गर्नु पर्नेमा माछापुच्छ्रे बैंकको मिति २०७८।०५।०३ को बैंक ग्यारेण्टी नं 039PBGTE700056 बाट रु.७९,४२,०००।-

को बैंक जमानत पेश गरेकोले दुबै रकम गणना गर्दा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ९ को उपदफा (१) खण्ड (क) बमोजिमको पुनरावेदन दर्ता गर्दा राख्नु पर्ने पचास प्रतिशतले हुने पुनरावेदन धरौटी रु.१,५८,८३,९८४।१३ भन्दा बढी राजस्व/जमानत वापतको प्रमाण मिसिल सम्मलग्न रहेको देखिएको छ ।

१६. निर्णय तर्फ विचार गर्दा, करदाताले पुनरावेदन पत्रको क्रमसंख्या २ मा आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ को स्वयंकर निर्धारण गर्दा कर्जा अपलेखन भएको रकम मध्येबाट कर्जा असुली भएको रु.१,७९,३२,५०१।- सम्बन्धमा आयकर ऐन २०५८ दफा ५९(१क) मा "नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको मापदण्डको अधीनमा रही बैंकिङ्ग व्यवसाय संचालन गर्ने व्यक्तिले जोखिम व्यहोर्ने कोषमा राखेको असुल हुन बाँकी ऋण रकम तथा गैर बैंकिङ्ग सम्पत्ति बापत व्यवस्था गरिएको रकम समेतको पाच प्रतिशतसम्मको रकमलाई खर्च कट्टीको रूपमा कट्टी गरिनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। सोही ऐनको दफा २५ को उपदफा (२) को खण्ड (क) तथा आयकर नियमावली २०५९ को नियम ९ बमोजिम कुनै वित्तीय संस्था वा बैंकको ऋण दावीका हकमा सो ऋण दावी नेपाल राष्ट्र बैंकले तोकेको मापदण्डका अनुसार डुबेको ऋणमा परिणत भएमा अपलेखन गर्न पाउने व्यवस्था अनुसार अपलेखन गरिएको वर्ष खर्च कट्टि पाउने कानूनी व्यवस्था रहेको र ५ प्रतिशतको सीमासम्म दावी गर्ने व्यवस्था अबलम्बन गरेको हुँदा सो ५ प्रतिशतसम्मको खर्च दावी पूँजीकृत गरिएमा, मुनाफा बाँडिएमा वा लाभाँस वाडिएको अवस्थामा मात्र सो रकमलाई आयमा समावेश गर्नु पर्ने जिकीर लिई अपलेखन भएको रकम मध्येबाट कर्जा असुली भएको स्वीकार गरेको अवस्थामा ठूला करदाता कार्यालयको विधि अनुसार आयमा देखाउनु पर्ने व्यवस्था आयकर ऐन, नियम वा निर्देशिकाले परिकल्पना गरेको पनि नहुँदा भनी उक्त विपक्षी कार्यालयले अपनाएको विधिको कानूनी आधार नभएकोले बैंकले अपनाएको विधि अनुसार कर्जा अपलेखन भएको रकम मध्येबाट कर्जा असुली भएको आयमा कर नलाग्ने भनी लिएको जिकीर सम्बन्धमा आयकर ऐन २०५८ (संशोधन सहित) को दफा २५(१)(क) बमोजिम मुनाफा वा लाभमा समावेश नगरेको रु.१,७९,३२,५०१।- लाई आयकर ऐन २०५८ को दफा ७ को उपदफा (२) को (ज) अनुसार बैंकको मुनाफा तथा लाभतर्फ समावेश गरी कर गणना गर्न नमिल्ने कानूनी आधार देखिन आएन। त्यसैले आयकर ऐन,(संशोधन समेत)को दफा २५ को उपदफा (१) को खण्ड (क) बमोजिम मुनाफा र लाभमा समावेश गर्नुपर्नेमा सो गरेको नपाईएकोले उक्त रकम मुनाफा तथा लाभतर्फ समावेश गर्नु पर्ने नै देखिँदा कर्जा असुल रकमलाई आयमा समावेश गर्ने गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरवाट भएको निर्णय र त्यसलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकवाट भएको निर्णय कानून सम्मत नै रहेको देखिन्छ।
१७. त्यसैगरी उपदान वापत व्यवस्था गरेको रकम खर्च कट्टी नदिने निर्णय त्रुटीपूर्ण रहेको भनी करदाताले लिएको अर्को जिकीर हेर्दा, करदाताले आफ्ना कर्मचारीहरू सेवा निवृत्त तथा अवकाश हुँदा भुक्तानी गर्नुपर्ने बराबरको रकम प्रत्येक वर्ष कर्मचारी सेवा नियमावली २०७४ अनुसार ३ वर्ष वा सो भन्दा बढी अवधिसम्म अविच्छिन्न रूपमा बैंकको स्थायी सेवा

गरेका प्रत्येक कर्मचारीको उपदानको व्यवस्था गरी नागरीक लगानी कोषमा जम्मा भएको रु.१,९२,२६,०६०।- आयकर ऐन २०५८ को दफा २४(१)(२) बमोजिम आयमा गणना गरिने र ऐ ऐनको दफा २३ बमोजिम भुक्तानी प्राप्त गर्दा वा उपलब्ध हुँदाका अवस्थामा भुक्तानी गरेपछि मात्र कट्टी गर्न पाउने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था अनुसार खर्च कट्टी नपाउने गरी विपक्षी कार्यालयबाट भएको मिति २०७७।१२।०२ को निर्णय र सोलाई सदर गरी विपक्षी आन्तरिक राजस्व विभागबाट मिति २०७८।०३।१५ मा भएको निर्णय सोही ऐनको दफा २४(१)(२) मा भएको कानूनी व्यवस्था विपरित भएको भनी पुनरावेदन जिकीर लिएको पाइन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २४(१)(२) मा भएको व्यवस्था अनुसार पेन्सन तथा उपदान वापतको रकम कर्मचारीको नाममा छुट्टा छुट्टै खातामा दाखिला नभएको र बैंकको नाममा रहेको कोषमा एकमुष्ट दाखिला हुने गरेको साथै पेन्सन तथा उपदान व्यवस्था वापत प्रत्येक कर्मचारीको आयमा समावेश गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३ को उपदफा (२) तथा आयकर नियमावली २०५९ को नियम २१ बमोजिम अवकाश योगदान रकमको सीमासम्म घटाई पाउन दावी समेत गरेको देखिएन। अतः करदाताले स्वीकृत अवकाश कोषमा उपदान व्यवस्था वापत एकमुष्ट जम्मा गरेको अवस्थामा आयकर प्रयोजनको लागि खर्च दावी गरेको लेखाको सर्वमान्य सिद्धान्त विपरित पेन्सन तथा उपदान वापत भएको वास्तविक खर्च घटाइ यस वर्षमा भएको यथार्थ खर्चलाई कट्टी दिई बाँकी रु.१,९२,२६,०६०।- समेत खर्च कट्टी लिन आयकर ऐन २०५८ को दफा २४(४)(ख), ६३(२) तथा आयकर नियमावली २०५९ को नियम २१ को विपरित देखिएकोले सोही ऐनको दफा १३(ग) अनुसार खर्च कट्टी दिन मिल्ने देखिएन। वास्तविक रूपमा भुक्तानी प्राप्त गर्ने हिताधिकारीहरूको विवरण विना नै यसरी रकम पठाइ खर्च दावी गरेको उक्त खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६५(१) बमोजिम खर्च कट्टी पाउने अवस्था देखिएन। त्यसैले नागरिक लगानी कोषमा जम्मा गरी सम्बन्धित कर्मचारी/व्यक्तिलाई भुक्तानी गर्दा वा उपलब्ध गराउँदाका अवस्थामा मात्र खर्चकट्टी गर्न पाउने स्पष्ट कानूनी व्यवस्था तथा उपदान तथा पेन्सन व्यवस्था वापतको नागरिक लगानी कोषको उपदान व्यवस्था कोड नं **GFS142** मा एकमुष्ट सालवसाली रूपमा जम्मा भएको रकमबाट यस आर्थिक वर्षमा नागरिक लगानी कोषले आर्जित मुनाफावापत बैंकलाई भुक्तानी गरेको रु.६६,८७,०२४।- आय भएको करदाता स्वयंले स्वीकार गरेर पनि आयमा समावेश नगरेको तथा सोको आधार र कारण समेत नखुलाएको व्यहोरा उल्लेख गरी सोही ऐनको दफा ७(२) अनुसार उक्त रकम समेत बैंकको मुनाफा तथा लाभमा समावेश गरी संशोधित कर निर्धारण गरेको ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट भएको निर्णय र सोही निर्णय सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट भएको निर्णय समेत न्यायोचित नै देखियो। आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३(२), ६५(१) बमोजिम हिताधिकारीको योगदान समेत नरहेको अवस्थामा यस्तो खर्च कट्टी दिन मिल्ने नदेखिँदा करदाताको पुनरावेदन जिकीरसँग समेत सहमत हुन सकिएन।

१८. यसैगरी करदाताको अर्को पुनरावेदन जिकीर **Own your vehicle scheme** अन्तर्गत खरिद गरेका गाडिको हास कट्टी, त्यस्ता सवारी साधनको बीमा तथा कर खर्च सम्बन्धी रहेको देखिन्छ। करदाताले **Own your vehicle scheme** अन्तर्गत खरिद गरेका सवारी साधनको स्वामित्व बैंकमा रहेकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ बमोजिम त्यस्ता सवारी साधनको हास कट्टी वापत रु.१,०६,४६,६७१।- हास खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भन्ने जिकीर लिएको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) मा "कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीवाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि सो व्यवसाय वा लगानीवाट सो व्यक्तिको आय आर्जन गर्ने सो वर्षमा आफ्नो स्वामित्वमा रही प्रयोग गरेको हास योग्य सम्पत्तिको हास भए वापत अनुसूची-२ बमोजिम हास खर्च कट्टी गर्नुपर्नेछ" भन्ने कानुनी व्यवस्था रहेको देखिन्छ। पुनरावेदक बैंकले **Own your vehicle scheme** अन्तर्गत खरिद गरेको सवारी साधनहरू सुविधा प्राप्त गर्ने कर्मचारीहरूले आफैले छनौट गरी आफूले चाहेको सवारी साधन खरिद गर्ने, त्यस्ता सवारी साधनको भोगाधिकार सम्बन्धित कर्मचारीमा रही कर्मचारीले नै व्यक्तिगत रूपमा प्रयोग गरेको अवस्था देखिन्छ। त्यस्ता सवारी साधन बैंकको व्यवसाय वा आय आर्जनमा बैंकले प्रयोग गरेको अवस्था समेत देखिदैन। सुविधा प्राप्त गर्ने कर्मचारीले बैंकको हित विपरित वा सेवा शर्त उल्लंघन गरेको अवस्थामा उक्त सुविधावाट वन्चित गर्नको लागि सुरक्षण वापत मात्र त्यस्तो सवारी साधनमा बैंकको स्वामित्व कायम गर्न बैंकको नाममा सवारी साधन दर्तासम्म गराएको अवस्था देखिन्छ। यसरी बैंकले सुविधा अन्तर्गत आफ्ना कर्मचारीलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनलाई बैंकको स्थायी सम्पत्तिको सुचीमा समावेश गरी आयकर ऐन, २०५८ को अनुसूची-२ को खण्ड १ को वर्ग "ग" अन्तर्गत "अटोमोवाइल्स, वस तथा मिनीवसहरू" भन्ने समूहमा समूहीकृत गरी हास खर्च वापत आयकर ऐन, २०५८ को दफा १९ को उपदफा (१) बमोजिम हास खर्च कट्टी दिन मिल्ने कानुनी आधार देखिन आएन। साथै यस सुविधा अन्तर्गत बैंकले आफ्ना कर्मचारीलाई उपलब्ध गराएको सवारी साधनहरूको बीमा खर्च रु.११,४५,९१८।- र सवारी साधन कर वापतको खर्च रु.८,५४,८७०।- सम्बन्धमा उपरोक्त बमोजिम हास खर्च अमान्य गरी बैंकको पूँजिगत खर्चको मान्यता नदिएको आधारमा नै यो खर्च पनि स्वतः अमान्य गरेको कानून सम्मत नै देखिएकोले सो सम्बन्धमा ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरवाट भएको निर्णय र त्यसलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकवाट भएको निर्णय समेत परिवर्तन गर्नुपर्ने देखिएन।
१९. यसैगरी पुनरावेदक करदाताले पुनरावेदन पत्रमा शेयर जारी खर्च सम्बन्धमा लिएको पुनरावेदन जिकीर सम्बन्धमा दृष्टिगत गर्दा, करदाताले नाफा नोक्सानको अन्य सञ्चालन खर्च अन्तर्गत शेयर निष्काशन खर्च भनी आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ मा रु.१,४१,०२,४४१।- लाइ नाफा नोक्सानको अन्य सञ्चालन खर्चमा समावेश गरी आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ सँग सम्बन्धित रहेकोले खर्च कट्टी हुनुपर्ने भन्ने मागदावी लिएको देखिन्छ। ठूला करदाता कार्यालयबाट संशोधित कर निर्धारण आदेश गर्दा करदाताले लिएको उक्त मागदावी बमोजिम उक्त खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३

सँग सम्बन्धित नरहेको र उक्त खर्च पूँजीगत प्रकृतिको खर्च भएकोले खर्च कट्टी गर्न नमिल्ने भनी व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। आफ्नो पुनरावेदन जिकीरमा करदाताले शेयर जारी गर्दा लागेको खर्चलाई चुक्ता पूँजीमा घटाउँदा चुक्ता पूँजी भन्दा शेयर धनीले लगानी गरेको कुल रकम बढि देखिने कारण चुक्ता पूँजीसँग हिसाव मिलान गर्दा प्रति शेयर मूल्य नै कम हुन आउने कारण शेयर जारी जारी गर्दा लागेको खर्च पूँजीगत प्रकृतिको नभई व्यवसाय संचालन खर्च गर्न आवश्यक पर्ने चुक्तापूँजीसँग सम्बन्धित भएकोले खर्च कट्टी पाउनु पर्ने भन्ने व्यहोरा उल्लेख गरेको देखिन्छ। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ को खण्ड (ग) मा व्यवसाय वा लगानीबाट आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्च मात्र कट्टी हुने देखिन्छ। उल्लिखित व्यवस्था बमोजिम कुनै पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नो कम्पनीको पूँजी वृद्धिका लागि जारी गरेको शेयर निष्काशन खर्चलाई आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ मा भएको कानूनी व्यवस्था अनुरूपको व्यवसायसँग सम्बन्धित भएको मात्र मिल्ने देखिँदैन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१ को उपदफा (३) मा पूँजीगत प्रकृतिको खर्च कट्टी गर्न पाईने छैन भन्ने स्पष्ट व्यवस्था रहेको परिप्रेक्षमा प्रत्यर्थी कार्यालयहरुबाट आयकर ऐन, २०५८ को दफा २१(३) ले निर्दिष्ट गरेको कानूनी व्यवस्था बमोजिम करदाताले शेयर जारी गर्दा गरेको खर्चका सम्बन्धमा दावी गरेको करकट्टीलाई अमान्य हुने गरी भएको निर्णय कानूनसम्मत नै देखिन आयो।

२०. तसर्थ, माथि उल्लिखित तथ्य, आधार एवं कारण समेतबाट पुनरावेदक करदाता माछापुच्छ्रे बैंक लिमिटेड (स्थायी लेखा नं. ३००२२५९६१) को आ.व. २०७३/०७४ को संशोधित कर निर्धारण गरी ठूला करदाता कार्यालय ललितपुरबाट मिति २०७७।११।२५ मा भएको निर्णय र सोही निर्णयलाई सदर गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व विभागका महानिर्देशकबाट मिति २०७८।०३।१५ मा भएको निर्णय समेत मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु।

तपसिल खण्ड

१. फैसलाको प्रतिलिपी साथै राखी फैसला भएको जानकारी विशेष सरकारी वकिल कार्यालय काठमाडौंलाई दिनु।
२. प्रस्तुत फैसलाको विद्युतीय प्रति यस न्यायाधिकरणको सफ्टवेयरमा अपलोड गरी फैसलाको पीठमा जनाउनु।
३. सरोकारवाला पक्षले फैसलाको प्रतिलिपी माग गरेमा लाग्ने दस्तुर लिई नियमानुसार प्रतिलिपी दिनु।
४. प्रस्तुत पुनरावेदनको दायरीको लगत कट्टा गरी शुरू मिसिल ठूला करदाता कार्यालय, ललितपुरमा पठाई रेकर्ड मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाईदिनु।

पुष्पप्रसाद गुरागाईं
(लेखासदस्य)

सहकर्मी लेखा सदस्यले ठहर खण्डको प्रकरण नं. १४ र १५ मा प्रस्तुत मुद्दामा विवादित नै नरहेको विषयमा उल्लेख गर्नु भएको असंगत कथनसंग हाम्रो सहमती हुन सकेन। सो बाहेकको ठहर रायसंग हाम्रो सहमती छ।

गोविन्दप्रसाद अधिकारी
(राजस्व सदस्य)

टेकप्रसाद ढुङ्गाना
(अध्यक्ष)

फैसला तयारीमा सहयोग गर्नु हुने:-
इजलास अधिकृत:- सरिता रिजाल
कम्प्यूटर टाइप:- चन्द्रबहादुर नेपाली
फैसला मिति:- २०७९।०५।३०।५
प्रमाणीकरण गर्ने राजस्व सदस्य
फैसला प्रमाणीकरण मिति:-

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौं, मुकाम ललितपुरको छाप